

TITULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS
Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia
Iconografía, iconoloxía e tipoloxía II
Departamento: Historia, valoración e clasificación dos bens culturais

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º escultura	2º Cuadrimestre	2 ECTS
-------------------------------------	----------------------------	------------------------	---------------

Teórica
Profesor: José Granados Marín
granadosmarin@edu.xunta.gal
Horario: 2 horas semanais
DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Introdución aos métodos e sistemas iconográficos e tipolóxicos para a correcta valoración e clasificación dos bens culturais escultóricos. Fundamentos e principios iconográficos e tipolóxicos dos bens culturais da especialidade

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos
T9	Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara a diversidade.
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos e a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.
X19	Coñecer e aplicar os recursos de investigación: metodoloxía científica, fontes documentais e historiográficas, análise, interpretación e síntese de resultados.
X20	Ter a capacidade para obter, presentar e difundir información sobre os bens culturais e a metodoloxía dos procesos de conservación e restauración.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE

EE5	Establecer un diálogo interdisciplinario con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concernente ao escultórico.
EE10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.

CURSO ACADÉMICO 2023-2024

EE11	Investigar o patrimonio cultural escultórico desde o punto de vista histórico, das súas fontes documentais, da súa evolución material, funcional ou simbólica, así como a súa adecuación aos traballos de conservación-restauración de bens culturais. Coñecemento dos principais métodos e técnicas de investigación histórica aplicados á conservación-restauración de bens culturais.
------	--

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA

- Coñecer os elementos constitutivos da iconografía cristiá.
- Identificar e clasificar as principais iconografías propias do cristianismo presentes nos bens escultóricos, sinalando os seus elementos constitutivos (signos, símbolos, atributos, episodios, tipos, etc.).
- Sinalar as posibles variacións e modificacións ao longo do tempo acaecidas nas iconografías mencionadas no punto anterior.
- Empregar e demostrar un coñecemento axeitado da terminoloxía científica da materia.
- Ter a capacidade de integrar e aplicar os coñecementos e habilidades adquiridas na materia á práctica da conservación-restauración de bens escultóricos.
- Acadar unha correcta expresión oral e escrita, empregando unha linguaxe científica e obxectiva, na elaboración e presentación de traballos escritos, na súa presentación oral así como na realización de probas escritas.

UNIDADES DIDÁCTICAS

Unidade	Subtemas	% da materia
1. Orixe, fontes e primeiros exemplos da iconografía cristiá presentes nos bens escultóricos.	Introdución á iconografía cristiá. Fontes e evolución histórica. Iconografía do mundo paleocristián e altomedieval. Representacións alegórico-simbólicas de Xesús no primeiro cristianismo.	15%
2. Iconografía do Antigo Testamento.	Fontes, episodios e personaxes principais presentes nos bens escultóricos. Correspondencias co Novo Testamento.	20%
3. Iconografía do Novo Testamento.	Nacemento e infancia de Cristo. Vida pública de Xesús. A Paixón. A Resurrección. Ascensión. Pentecostés.	25%
4. Iconografía cristolóxica e mariana. O Xuízo Final.	Variante tipolóxicas da figura de Xesús ao longo da historia. Introdución á figura da Virxe. Temas de iconografía mariana anteriores ó nacemento de Xesús e posteriores ao Pentecostés. Principais advocacións marianas. Representacións escultóricas máis importantes. Iconografía do Xuízo Final.	15%
5. Iconografía dos santos.	Fontes e clasificación. Arcanxos, apóstolos e evanxelistas. Pais da Igrexa. Mártires, ermitáns e virxes do primeiro cristianismo. Iconografía das ordes relixiosas: hábitos, atributos, divisas e blasóns. Advocacións máis importantes. Principais exemplos escultóricos.	25%
6. Outras imaxes, xéneros e tipos da iconografía cristiana.	Simbolismo animal, vexetal e mineral. Virtudes e pecados. Emblemática na Idade Moderna.	10%

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
--------------	------------	------------	-------

Sesión maxistral	20		20
Estudos de caso, debates e outras actividades	16	2	18
Estudo autónomo		12	12
Total	36	14	50

METODOLOXÍA DOCENTE	
Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral	Coñecemento das bases teóricas da materia, sobre as que construír o traballo autónomo, utilizando as sesións maxistras e outras ferramentas aportadas.
Estudos de caso, debates e outras actividades	Busca, lectura e traballo de documentación; propostas de resolución de problemas e/ou exercicios realizados na aula polo alumnado de xeito autónomo; charlas abertas a partir da lectura e comentario de artigos científicos ou documentos audiovisuais, noticias de actualidade ou estudos de caso; actividades complementarias como visitas, traballos de campo, viaxes de estudo, conmemoracións, etc., e tarefas propostas asociadas a elas.
Proba escrita (avaliación continua)	Exame dos contidos tratados nas aulas, a realizar en datas próximas ao final do cuadrimestre.
Proba da convocatoria ordinaria	Proba escrita. A realizar na data e hora fixada no calendario oficial de exames da ESCRBCG. A proba versará sobre os contidos que figuran na presente guía docente.
Proba da convocatoria extraordinaria	Proba escrita para os alumnos/as que non superasen a materia na convocatoria ordinaria. A realizar na data e hora fixada no calendario oficial de exames da ESCRBCG. A proba versará sobre os contidos que figuran na presente guía docente.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN		
Método	Criterios	% avaliación
AVALIACIÓN CONTINUA		
Proba escrita	Avaliación da correcta adquisición dos obxectivos, competencias e contidos da materia. Consistirá na identificación, comentario e análise de varias obras, comentarios de textos, desenrolo de preguntas ou temas propostos e/ou definición de termos. Cada parte da proba levará indicada a porcentaxe que pondera sobre a nota final da mesma. Cada un dos exercicios a resolver puntuarase de 0 a 10. Para que a proba escrita poda facer media aritmética co resto de actividades avaliadas a calificación obtida na mesma ten que ser igual ou superior a 5.	70 %
Estudos de caso, debates e outras actividades. Observación sistemática a	Participación e realización das tarefas e actividades propostas no apartado “estudos de caso, debates e	30%

través do seguimento do traballo na aula.	outras actividades”, interés pola materia e asistencia regular.	
Total		100 %
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA ORDINARIA		100%
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA		100%
OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN:		
<ul style="list-style-type: none"> • Todos os alumnos teñen dereito a duas convocatorias, unha ordinaria e outra extraordinaria. As datas, horas e lugares de celebración das mesmas faranse públicas coa suficiente antelación e poderán ser consultadas nos taboleiros e na páxina web da ESCRBCG. • Avaliarase de forma continuada o progreso do proceso de aprendizaxe. A cualificación final da materia para os alumnos da avaliación continua consistirá nos sistemas de avaliación expostos na táboa anterior. A fórmula de cálculo para a cualificación obtida ó longo do curso será a seguinte: [Cualificación final = nota proba escrita final x 0,70 + estudos de caso, debates e outras actividades x 0,30]. • Os alumnos que non aprobaron ou non se presentaron na convocatoria ordinaria poderán recuperar a materia na convocatoria extraordinaria que terá as mesmas características que a proba da convocatoria ordinaria. 		
ATENCIÓN PERSONALIZADA		
Ofreceráse atención personalizada ao alumnado durante todo o curso. As titorías realizaranse no despacho do profesor no horario asignado ao comezo do curso e mediante o correo electrónico do profesor.		

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

- CARMONA MUELA, J.: *Iconografía cristiana. Guía básica para estudantes*, Madrid, 2003.
- DUCHET-SUCHAUX, G. y PASTOUREAU, M.: *Guía iconográfica de la Biblia y los santos*, Madrid, 2003.
- ESTEBAN LORENTE, J.F.:
- *Tratado de iconografía*, ISTMO, Madrid, 1998.
- *Iconografía de los santos*, ISTMO, Madrid, 1998.
- RÉAU, L.: *Iconografía del arte cristiano. Introducción general*, Barcelona, 2000.
- TRINIDAD LAFUENTE, I.: *Tesouro y diccionario de objetos asociados a ritos, cultos y creencias*, Ministerio de Cultura, 2011.
- VV.AA.: *Guía para identificar los santos de la iconografía cristiana*, Cuadernos de Arte Cátedra, 2018.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

- ESTEBAN LORENTE, J.F.:
- *Tratado de iconografía*, ISTMO, Madrid, 1998.
- *Iconografía de los santos*, ISTMO, Madrid, 1998.
- *Iconografía cristiana. Guía básica para estudantes*, ISTMO, Madrid, 2003.
- FERGUSON, George: *Signos y símbolos en el arte cristiano*, Buenos Aires, 1956.
- GARCÍA MAHIQUES, R.: *Iconografía e iconología. La historia del arte como historia cultural (2 vols.)*, Madrid, Encuentro, 2008.
- GRABAR, A.: *Las vías de la creación en la iconografía cristiana*, Madrid, 1985.

- MÂLE, E.:
 - *El gótico. La iconografía de la Edad Media y sus fuentes*, Madrid, 1986.
 - *El arte religioso de la Contrarreforma. Estudios sobre la iconografía del final del siglo XVI y de los siglos XVII y XVIII*, Madrid, 2001.
- MONREAL Y TEJADA, L.: *Iconografía del cristianismo*, Barcelona, Acantilado, 2000.
- MORALEJO, S.: *Formas elocuentes. Reflexiones sobre la teoría de la representación*, Madrid, 2004.
- PANOFSKY, E.: *Estudios sobre iconología*. Alianza editorial. Madrid, 1985.
- RÉAU, L.:
 - *Iconografía del arte cristiano. Iconografía de los santos A-F*, Barcelona, 1996.
 - *Iconografía del arte cristiano. Iconografía de los santos G-O*, Barcelona, 1997.
 - *Iconografía del arte cristiano. Iconografía de los santos P-Z*, Barcelona, 1998.

OBSERVACIÓNS

- Usarase a plataforma Moodle para que o alumno poida consultar e dispoñer da presente guía docente, para deixar material didáctico para o alumnado, para formalizar a entrega de traballos e para outros usos relacionados coa materia e tamén como modo de comunicación profesor/alumno. O uso desta plataforma é obrigatorio para o alumnado que curse a avaliación continua, e moi recomendable para o resto.
- É imprescindible que o alumno aplique una metodoloxía axeitada á hora de proceder ó estudo dos contidos da materia e á realización das distintas tarefas (toma de apuntes e anotacións, busca e selección de materiais, cronogramas, presentacións, etc.).
- O plaxio e apropiación de materiais científicos en distintos soportes (edicións dixitais ou en papel) sen o citado previo da súa fonte é un delito e suporá un suspenso.
- A biblioteca da ESCRBBCCG conta con material bibliográfico específico sobre os contidos da materia. O seu uso habitual é imprescindible para acadar correctamente os obxectivos da materia polo que formará parte das actividades lectivas da materia.
- O uso ou funcionamento de teléfonos móbiles e outros dispositivos (TIC,s) con capacidade de copia ou gravación non está permitido.